Stuk **1143** (2001-2002) – Nr. 2

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

3 mei 2002

ONTWERP VAN DECREET

betreffende gelijke onderwijskansen-I

ADVIES

van het Kinderrechtencommissariaat

Zie :

1143 (2001-2002)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

Advies

Gelijke kansen in het onderwijs

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid.

Ontwerp van decreet betreffende gelijke onderwijskansen – I, *Parl.St.* Vl.Parl., 2001-2002, nr. 1143.

Stuk 2001-2002/10

Gelijke kansen in het onderwijs

1. SITUERING

Het gelijke kansenbeleid in het onderwijs is al enkele jaren een belangrijk gespreksonderwerp. Dit thema omvat verscheidene deelproblemen. Er is het probleem van de discriminatie bij inschrijving van kinderen in een school en discriminatie binnen het onderwijs, er is de problematiek van de schoolse achterstand, al dan niet bij leerlingen wiens thuistaal niet het Nederlands is, kinderen uit kansarme gezinnen e.d. Daarnaast zijn er discussies rond het inclusief onderwijs.

Vooral de problematiek van discriminatie bij de inschrijving en binnen het onderwijs is een oud zeer. Totnogtoe wordt dit aangepakt door de zgn. non-discriminatieverklaring. Dit instrument heeft echter zijn gebreken en klachten over discriminatie in het onderwijs bleven binnenkomen bij het Kinderrechtencommissariaat. In 1999-2000 schreef het Kinderrechtencommissariaat hierover reeds een advies.[1] Een jaar nadien presenteerde de minister van onderwijs haar visietekst 'Naar een geïntegreerd gelijke kansenbeleid binnen het onderwijs',[2] waarna opnieuw een advies volgde van het Kinderrechtencommissariaat.[3] Nu ligt het ontwerp van decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I voor.[4] Met veel genoegen stelt het Kinderrechtencommissariaat vast dat in dit ontwerp van decreet met een aantal geuite kritieken wordt rekening gehouden.

Bovendien gaat dit ontwerp van decreet verder. Het behandelt niet enkel het probleem van de discriminatie bij de inschrijving, maar ook de problematiek van (o.w.v. diverse redenen) 'leerbedreigde' leerlingen. Hiermee wordt het 'tweesporenbeleid'[5] (nl. non-discriminatie en ondersteuning) samengebracht in één ontwerp van decreet.

---

[1] Aanbeveling betreffende de non-discriminatieverklaring in het onderwijs, *Parl.St.* Vl.Parl., 1999-2000, nr. 220/1.

[2] Gedachtewisseling over de visietekst 'Naar een geïntegreerde gelijke kansenbeleid binnen het onderwijs', *Parl.St.* Vl.Parl., 2000-2001, nr. 601/1.

[3] Advies nr. 2000-2001/3, niet gepubl.

[4] Ontwerp van decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I, *Parl.St.* Vl.Parl., 2001-2002, nr. 1143/1.

[5] Zie Memorie van toelichting, *Parl.St.* Vl.Parl., 2001-2002, nr. 1143/1, p. 3.

2. OVERWEGINGEN VAN HET KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

2.1. Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

In het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (verder 'het Verdrag') zijn een groot aantal bepalingen terug te vinden die van belang zijn voor het onderwijs. Twee bepalingen viseren rechtstreeks het onderwijs. In artikel 28 krijgt het recht op onderwijs vorm, terwijl artikel 29 zich richt op het inhoudelijk aspect en de doelstellingen van het onderwijs. De andere bepalingen van het Verdrag richten zich niet expliciet tot het onderwijs maar zijn eveneens van groot belang. We denken dan onder meer aan het verbod op discriminatie (art. 2) en recht op inspraak en informatie (art. 12 en 13).
Het verdrag wordt ook wel eens bekeken vanuit de driedeling rechten OP, IN en DOOR onderwijs.[6] Het huidige ontwerp van decreet viseert voornamelijk het recht op onderwijs.

Hierna zullen we kort twee onderwerpen bespreken die van belang zijn voor dit ontwerp van decreet: het verbod op discriminatie en het respect voor de rechten van het kind.

Á Verbod op discriminatie

Artikel 28.1 erkent het recht op onderwijs voor ieder kind.[7] Dit artikel bepaalt expliciet dat dit recht op basis van gelijke kansen moet verwezenlijkt worden. Daarnaast is er het fundamentele artikel 2:

> "*1. De Staten die partij zijn bij dit verdrag eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag omschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, vermogen, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind, van een ouder of wettige voogd*"

Dit artikel is ondubbelzinnig en laat weinig ruimte voor interpretatie. Eender welke vorm van discriminatie is verboden. Het gaat hier om één van de meest

---

[6] VENY, L., "(Onderwijs)rechten van kinderen: een stand van zaken. Een merkelijke verbetering na 8 jaar kinderrechtenverdrag?", in VERHELLEN, E. (red.), *KInderrechtengiDS*, Gent, Mys&Breesch, losbl., Dl. I, 1.3, p. 13-60; VERHELLEN, E., "Kinderrechten en onderwijs. Een driedubbele bindende taak", *T.O.R.B.* 1997-98, p.77-81 en MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP - DEPARTEMENT ONDERWIJS, *Kinderrechten en onderwijs: een driedubbele opdracht*, Brussel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Departement Onderwijs, 1999, 50p.
[7] Zie voor het recht op onderwijs en de moeilijkheden in België: VERHELLEN, E., *l.c.*, p. 77-78 en VENY, L., *l.c.*, p. 18-20.

fundamentele beginselen van onze democratische samenleving. Dit beginsel is terug te vinden in talloze internationale verdragen (art. 2 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens; art. 14 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens; art. 2.1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten; Internationaal Verdrag tot uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie; zie ook: Richtlijn 2000/43/EG houdenden toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afkomst)[8] en in de grondwet (art. 10 en 11). Bovendien is er de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.
Daarnaast erkent ook artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het E.V.R.M. het recht op onderwijs voor eenieder.
Als besluit kunnen we dus wel stellen dat het hier om een zeer fundamenteel beginsel gaat dat niet enkel door de overheid moet gerespecteerd worden, maar ook door privé-personen en organisaties (anders riskeert men een strafrechtelijke vervolging). Op basis van dit verbod, om een onderscheid te maken om reden van ras, religie, huidskleur, etc., kunnen we formeel stellen dat het gebruiken van bovengrenzen (zoals bij de non-discriminatieverklaring) principieel niet kan.[9] [10]

Onderscheid op basis van huidskleur, etnische origine, religie, etc. is slechts geoorloofd in zoverre het kadert binnen een beleid van zgn. positieve discriminatie. Hoewel het gebruiken van bovengrenzen, zoals dit ontwerp van decreet ook doet, principieel strijdig is met voornoemde principes, kan dit

---

[8] Over het verbod van discriminatie en onderwijs zie: VANTHUYNE, T., VERHELLEN, E. en VERSCHELDEN, G., "Kinderrechten en non-discriminatie. Het plaatselijke overleg non-discriminatie in het Gentse onderwijs", *T.O.R.B.* 1999-2000, p. 336-337.

[9] B. Steen betwistte deze conclusie (STEEN, B., "Non-discriminatiebeleid in het onderwijs en het IVRK", *T.J.K.* 2000, p. 52). Hij meende te kunnen stellen dat, omdat in het verdrag niet letterlijk staat dat men het recht heeft op inschrijving in een school naar keuze, scholen kandidaat-studenten zomaar kunnen weigeren. Dit is even naast de kwestie als onjuist. Het is onjuist omdat het vertrekt van een te enge en letterlijke interpretatie van het verdrag. Om de rechten op onderwijs te vatten moet men niet enkel artikel 28 lezen, doch ook artikel 2. Het is naast de kwestie omdat de discussie niet is of scholen kunnen weigeren, maar het gaat om de weigering op basis van ras, etnisch afkomst, enz. Dergelijke weigering kan vanzelfsprekend niet op basis van artikel 2 van het Verdrag. In die zin blijft de non-discriminatieverklaring onder de minimumnorm van het verdrag.
Overigens is het aspect van de 'bovengrens' het meest betwiste onderdeel van de non-discriminatieverklaring. In de hoorzitting naar aanleiding van de nota van het Kinderrechtencommissariaat toonde ook J. Leman zich tegenstander van deze bovengrens (*Parl.St.* Vl.Parl., 1999-2000, nr. 220/1, p. 7).

[10] Vgl. B. Vermeulen die eveneens tot de conclusie komt (voor Nederland) dat een gedwongen spreidingsbeleid strijdig is met een aantal internationale instrumenten: VERMEULEN, B., "Concentratiescholen, spreidingsbeleid en ouderlijk keuzerecht in het Nederlandse onderwijs", *T.O.R.B.* 2000-2001, p. 264-265.

eventueel gekaderd worden in een algemeen non-discriminatiebeleid dat ook positieve maatregelen bevat. De strenge voorwaarden voor doorverwijzing, het inschrijvingsrecht en de financiële ondersteuning zouden alzo kunnen geïnterpreteerd worden.[11] Enkel in die mate is de regeling geoorloofd.

Artikel 28 voorziet nog een tweede principe. Het recht op onderwijs moet georganiseerd worden op basis van gelijke kansen. Het recht op onderwijs is, behoudens uitzonderingen zoals kosteloos basisonderwijs, een inspanningsverbintenis in hoofde van de overheid. Bij deze inspanning (die vanzelfsprekend voor rijke landen als België veel verregaander is) moet het beginsel van gelijke kansen vorm krijgen. Dit houdt in dat een ondersteunend beleid, met extra middelen, moet voorzien worden voor personen of groepen die een 'kansenachterstand' hebben.

Á Respect voor de rechten van het kind

Een leerling heeft ook rechten IN het onderwijs. Dit wil in de eerste plaats zeggen dat de in het Verdrag opgesomde rechten ook in het onderwijs moeten gerespecteerd worden. Dit is nog geen vanzelfsprekendheid in de praktijk. Het gebeurt nog dat men voorhoudt dat, gezien het verdrag als geheel geen rechtstreekse werking heeft, meer bepaald het vrij onderwijs niet *ipso facto* gebonden is door de bepalingen van het Verdrag (zie verder).

Artikel 4 van het Verdrag draagt aan de staten op de nodige wettelijke, bestuurlijke en andere maatregelen te nemen om de opgesomde rechten te verwezenlijken. Gezien de discussie over de draagwijdte van het Verdrag is het aan de overheid om ondubbelzinnig duidelijk te maken dat ook particulieren zich aan de in het Verdrag opgesomde beginselen te houden hebben. Een manier zou zijn dit expliciet te voorzien in een wettekst (zoals in dit ontwerp van decreet).

2.2. Ontwerp van decreet[12]

a. Inleiding – decretaal beginsel (Hoofdstuk I & II)

Art. I.2 beperkt het toepassingsgebied van dit decreet tot het door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerd of gefinancierd onderwijs. Op het eerste gezicht lijkt dit een logische keuze. Bovendien vallen het merendeel van de

[11] Bedenkingen hierbij: VERMEULEN, B., *l.c.*, p. 266.

[12] Het Kinderrechtencommissariaat wenst dhr. S. Suijs, Intercultureel Onderwijs (R.U.G.), te bedanken voor zijn toelichting en bedenkingen bij dit ontwerp van decreet. De overwegingen binden vanzelfsprekend enkel het Kinderrechtencommissariaat.

onderwijsinstellingen alzo onder deze regeling. Dit neemt echter niet weg dat ook de onderwijsinstellingen die niet door de overheid gefinancierd of gesubsidieerd worden zich aan een aantal basisbeginselen op het vlak van de mensenrechten en kinderrechten te houden hebben. Ook zij zijn onderworpen aan internationaal-rechtelijke bepalingen die een horizontale werking hebben[13] of aan een aantal nationale regelingen (we denken dan bvb. aan de anti-racismewet).

Naast deze algemene opmerking heeft het Kinderrechtencommissariaat nog twee specifieke opmerkingen. In artikel II.1, 9° worden 'ouders' gedefinieerd. Dit zijn volgens het ontwerp van decreet de personen "*die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de leerling onder hun bewaring hebben*". De zinsnede 'of in feite' is problematisch en geeft aanleiding tot onduidelijkheid. In de toelichting wordt gesteld dat het gaat om personen die het kind onder hun bewaring hebben zonder dat een wettelijke gezagsinstelling voorhanden is. Tussen deze verschillende 'categorieën van ouders' wordt echter geen hiërarchie vastgelegd. Bovendien doet het enkele feit dat het kind louter onder de hoede van een bepaald persoon is geen afbreuk aan het ouderlijk gezag van de wettige vertegenwoordigers. Enkele voorbeelden ter verduidelijking:

> Na echtscheiding geldt in principe de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag (het zgn. co-ouderschap). Gezien dit niet noodzakelijk wordt vertaald in een 'bilocatieregeling' heeft één van de ouders doorgaans de feitelijke bewaring en de andere ouder een recht op persoonlijk contact (omgangsrecht). Stel dat er een beslissing moet genomen worden over de schoolkeuze. Moeten de ouders deze beslissing gezamenlijk nemen (op basis van 'titularissen van het ouderlijk gezag') of kan de ouder die de bewaring van het kind heeft dit alleen (omdat de minderjarige feitelijk bij deze ouder verblijft)?
>
> Vader en moeder verblijven voor hun werk geregeld in het buitenland. Hun kind verblijft feitelijk bij zijn grootouders. Wie beslist over de schoolkeuze? De ouders, dan wel de grootouders?

Hieruit blijkt dat de regeling van 'de feitelijke bewaring' mogelijks in strijd is met de andere criteria (bvb. uitoefening van het ouderlijk gezag). In dat geval moet minstens een hiërarchie worden vastgesteld (bijvoorbeeld de 'feitelijke bewaring' is slechts van belang indien de wettige vertegenwoordiger(s) in de

---

[13] Voor het Verdrag: ALEN, A. en PAS, W., "De directe werking van het VN-verdrag inzake de rechten van het kind", in VERHELLEN, E. (red.), *KInderrechtengiDS*, Gent, Mys&Breesch, losbl., Dl. I, 1.1, 25 p. en VANDAELE, A., "De directe werking van het VN-verdrag inzake de rechten van het kind: een stand van zaken", in VERHELLEN, E. (red.), *KInderrechtengiDS*, Gent, Mys&Breesch, losbl., Dl. I, 1.1, 47p.
M.b.t. onderwijs: HANSON, K., "Over het hoofd van Fatima. Heeft een moslimmeisje het recht om op school een hoofddoek te dragen?", *T.J.K.* 1994, p. 3-5 en VENY, L., *l.c.*, p. 19-20.

onmogelijkheid is (zijn) om op te treden). Bovendien wordt hiermee een inbreuk gepleegd op de principes van het Burgerlijk recht. De prerogatieven van het ouderlijk gezag (zoals schoolkeuze) gaan niet verloren door het feit dat een ander het kind feitelijk onder zijn bewaring heeft.
Deze vage regeling komt bovendien mogelijk in aanvaring met het principe van artikel 5 van het Verdrag. In dit artikel wordt bepaald dat de overheden de verantwoordelijkheden, rechten en plichten moeten respecteren van de ouders, wettige voogden en anderen die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind.
Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat, indien dit feitelijk criterium wordt aangehouden, expliciet moet worden voorzien dat hiervan slechts gebruik mag worden gemaakt indien de ouders of wettige voogden in de onmogelijkheid zijn hun verantwoordelijkheid uit te oefenen.

Punt 16 van artikel II.1 omschrijft de term 'thuisloos'. Als thuisloos wordt beschouwd een kind dat "*tijdelijk of permanent buiten het eigen gezinsverband [is] opgenomen door …*". Deze kinderen omschrijven als 'thuisloos' is stigmatiserend en het heeft een negatieve connotatie. Een pleegkind kan best aanvoelen dat het een 'thuis' heeft. Hoewel het minder eenvoudig is, zou men beter de omschrijving als geheel gebruiken, nl. "*kinderen die tijdelijk of permanent buiten het eigen gezinsverband opgenomen zijn*". Deze beschrijving is minder negatief geladen.

b. Inschrijvingsrecht en non-discriminatie (Hoofdstuk III)

In dit ontwerpdecreet wordt het fundamentele recht op inschrijving in een school naar keuze, voor de ouders en (deels) voor de leerling, ingevoerd. Dit principieel recht slaat zowel op de keuze van de school als op de keuze van de vestigingsplaats. Dit recht is voor het Kinderrechtencommissariaat het eerste principe waarop een gelijke kansenbeleid in het onderwijs moet steunen. Hoewel dergelijk fundamenteel recht op zich niet voldoende is om ongelijkheid en discriminatie weg te werken, is het wel het uitgangspunt om dit beleid op te bouwen. Zonder een dergelijk recht zou een gelijke kansenbeleid binnen het onderwijs mank lopen. Indien men niet vasthoudt aan het principiële recht op inschrijving zullen (verdoken) vormen van discriminatie en uitsluiting blijven plaatsvinden. Iedereen weet trouwens hoe moeilijk het is om de discriminerende intentie aan te tonen.

Het Kinderrechtencommissariaat kan zich dan ook principieel volledig terugvinden in de regeling zoals uitgewerkt in dit hoofdstuk. De hierna volgende commentaar is geenszins bedoeld om afbreuk te doen aan de fundamentele stap die hiermee werd gezet. Het Kinderrechtencommissariaat wenst dan ook zijn

appreciatie te uiten over de belangrijke en moeilijke knopen die werden doorgehakt in dit steeds zeer gevoelige dossier. Het Kinderrechtencommissariaat stelt met genoegen vast dat met zijn eerder geformuleerde opmerkingen terdege werd rekening gehouden.[14]

b.1. Fundamentele rechten

In artikel III.1, §1 wordt het fundamentele recht op inschrijving in een school naar keuze, door de ouders en de leerling, decretaal verankerd. Artikel III.7 vervolledigt deze bepaling wat betreft de keuze van de vestigingsplaats. De overige bepalingen van dit hoofdstuk omschrijven het recht van de school om een inschrijving te weigeren of een leerling door te verwijzen.

Dit principiële recht op inschrijving is beperkt door het aanvaarden van het pedagogisch project en het schoolreglement.[15] Het schoolreglement en het pedagogisch project moeten de internationaal-rechtelijke bepalingen inzake de rechten van de mens en de rechten van het kind respecteren. Bovendien wordt expliciet voorzien in een inspraakrecht van de (minderjarige) leerling bij de schoolkeuze. Hiermee worden drie belangrijke principiële keuzes gemaakt: (1) het inschrijvingsrecht mits aanvaarding van het pedagogisch project en het schoolreglement, (2) dit project en het reglement moeten de rechten van het kind en van de mens respecteren en (3) de minderjarige leerling heeft inspraak. Hoewel elk van deze beginselen een vanzelfsprekendheid zou moeten zijn, is de keuze deze expliciet te vermelden een belangrijke vernieuwing.

Á Principieel recht op inschrijving na akkoord met het schoolreglement en het pedagogisch project.

Het ontwerp van decreet voorziet een principieel recht op inschrijving indien de ouders zich akkoord verklaren met het pedagogisch project en het schoolreglement. De Raad van State ging in zijn advies zeer uitgebreid in op de

---

[14] Zie Gedachtewisseling over de nota 'Aanbeveling betreffende de non-discriminatieverklaring in het onderwijs' van het Kinderrechtencommissariaat, *Parl.St.* Vl.Parl., 1999-2000, nr. 220/1 en Hoorzitting over de visietekst 'Naar een geïntegreerd gelijke kansenbeleid binnen het onderwijs', *Parl.St.* Vl.Parl., 2000-2001, nr. 601/1.

[15] In de marge kan men zich afvragen in hoeverre de gebruikte terminologie het juridische verschil in statuut tussen het vrij en het officieel onderwijs aantast. In het officieel onderwijs zijn immers een instemming met het schoolreglement en het pedagogisch project geen voorwaarde voor inschrijving. Deze documenten worden ter kennisgeving aan de leerling en zijn of haar ouders bezorgd. In het vrij onderwijs daarentegen is deze instemming met het pedagogisch project een voorwaarde voor de totstandkoming van de 'overeenkomst'.

vraag of dit principieel recht van inschrijving strijdig is met de vrijheid om onderwijs in te richten.[16]
Aan de hand van de rechtspraak van het Arbitragehof en de Raad van State onderzoekt de Raad van State de conformiteit van dit ontwerp van decreet met de vrijheid van onderwijs. Hierbij werkt de Raad van State zowel vanuit de actieve als de passieve onderwijsvrijheid en de Raad van State koppelt dit probleem terug aan de subsidiering van vrije onderwijsinstellingen. Gezien het grondige karakter van deze oefening zullen we deze hier niet over doen. We staan enkel stil bij het besluit van de Raad van State. De Raad is van oordeel dat de uitwerkte regeling niet strijdig is met de (actieve) vrijheid van onderwijs.[17]
Het feit dat de decreetgever kiest voor een principieel recht op inschrijving nadat de instemming werd betuigd met het pedagogisch project van de onderwijsinstelling is niet strijdig met de actieve onderwijsvrijheid. Het feit dat bovendien aan de onderwijsinstelling een (preventieve) beoordeling van de intenties van de leerling wat betreft het respect voor het pedagogisch project wordt verboden, is evenmin strijdig met de onderwijsvrijheid van de vrije scholen. De vrije onderwijsinstelling behoudt immers het recht om nadien, op basis van beginselen uit het gemene recht, de overeenkomst te laten ontbinden indien de leerling zich niet houdt aan het pedagogisch project. Een aantal overwegingen worden overgenomen ter illustratie:

> "*Anderzijds volgt uit bepaalde beginselen inzake mensenrechten welke België heeft onderschreven door toe te treden tot een aantal internationale verdragen, zoals het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ook dat de decreetgever vrije gesubsidieerde scholen kan verbieden leerlingen te weigeren op grond van, bijvoorbeeld, ras of huidskleur. Daarenboven vermag de decreetgever, die het recht op subsidiëring afhankelijk kan maken van nog andere vereisten van algemeen belang, regels te stellen die gelijke kansen inzake onderwijs beogen te waarborgen.*"

> "*Om die beperking aan de actieve vrijheid van onderwijs in hoofde van de inrichtende machten in overeenstemming met artikel 24 van de Grondwet te brengen, voorziet het ontwerp in de verplichting, enerzijds in hoofde van de inrichtende macht om aan de onderwijszoekende kennis te geven van het door haar opgestelde "pedagogisch project" en het door haar opgestelde schoolreglement en, anderzijds, in hoofde van de onderwijszoekende om vooraf in te stemmen met beide documenten. Aldus bevat de ontworpen regeling tegelijk een voorwaarde voor en een beperking van de keuzevrijheid voor de onderwijszoekende. Indien de betrokkene niet instemt met het pedagogisch project en het schoolreglement, kan hij zich niet beroepen op het recht ingeschreven te worden in de school en in de vestigingsplaats van zijn keuze.*"

> "*Het gegeven dat de inrichtende macht meester blijft over de inhoud die zij geeft aan de notie "fundamentele uitgangspunten voor een school en haar werking" en ook aan het*

[16] R.v.St., advies nr. 33.027/1, *Parl.St.* Vl.Parl., 2001-2002, nr. 1143/1, p. 131-140.
[17] Slechts op enkele kleine punten maakt de Raad van State een voorbehoud.

schoolreglement, is een garantie voor de effectiviteit van de actieve vrijheid van onderwijs. De vrijheid die aan de inrichtende macht wordt gegeven om inhoud te geven aan, vooral, het pedagogisch project is omgekeerd evenredig aan de beperking van de actieve onderwijsvrijheid die een inschrijvingsplicht inhoudt. En uit het ontwerp blijkt dat die vrijheid zeer ruim is, daar ze slechts begrensd wordt door de in artikel III.2 opgenomen verplichting om "de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de rechten van de mens en van het kind in het bijzonder" te eerbiedigen."

"*De optie van de steller van het ontwerp om geen preventieve beoordelingsruimte te laten, lijkt op het eerste gezicht niet in strijd met de vrijheid van onderwijs, daar de inrichtende macht over andere efficiënte middelen beschikt om de organisatie van onderwijs op grond van de fundamentele uitgangspunten van de school veilig te stellen.*"

Dit decretaal verankerde recht is een noodzakelijke voorwaarde voor het gelijke kansenbeleid. Meermaals werd vermeld dat de vrijwilligheid van de huidige non-discriminatieverklaring een belangrijk gebrek van deze verklaring is. Bij onwilligheid om mee te werken zit het beleid strop.[18]
Na de invoering van dit ontwerp van decreet zou dit geen probleem meer mogen zijn. Er is immers een principieel recht op inschrijving. Het is aan de onderwijsinstelling (en niet aan de ouders zoals nu het geval is en wat soms een aanzienlijke drempel is) om stappen te ondernemen (en te motiveren). Bovendien blijft de leerling gedurende de periode van 'onzekerheid' (voorlopig) ingeschreven. Ook dit was vroeger vaak een reden voor benadeelden om zich toch tot een andere school te wenden.

Á Respect voor de mensenrechten en de rechten van het kind

Op verscheidene plaatsen wordt in het ontwerp van decreet het beginsel geponeerd dat de school in het pedagogisch project en het schoolreglement de

---

[18] Zie o.m. LEMAN, J., "Historiek, kritiek en mogelijke toekomst van de non-discriminatieverklaring (NDV) in het onderwijs van de Vlaamse gemeenschap", in HERMANS, P., HOORNAERT, J. en TIMMERMAN, C. (red.), *Allochtone jongeren in het onderwijs. Een multidisciplinair perspectief*, Leuven, Garant, 2002, p. 172.
Dit werd eerder ook reeds aangehaald door het Kinderrechtencommissariaat (*Parl.St.* Vl.Parl., 1999-2000, nr. 220/1). Sommigen betwistten dit gegeven (STEEN, B., *l.c.*, p. 52), maar uiteindelijk kwam dit teer punt na een evaluatie weer aan de oppervlakte. Zo vermeldt J. Leman de onwil van bepaalde 'witte scholen' om zich (actief) open te stellen voor allochtone leerlingen (LEMAN, J., "Tussen toelatings- en spreidingsbeleid. Een visie van binnenuit op de non-discriminatieverklaring en de plaats van het OETC", in LEMAN, J. (red.), *Moedertaalonderwijs bij allochtonen. Geïntegreerd onderwijs in de eigen taal en cultuur*, Leuven, Acco, 1999, p. 143-144 en LEMAN, J., "Historiek, kritiek en mogelijke toekomst van de non-discriminatieverklaring (NDV) in het onderwijs van de Vlaamse gemeenschap", in HERMANS, P., HOORNAERT, J. en TIMMERMAN, C. (red.), *Allochtone jongeren in het onderwijs. Een multidisciplinair perspectief*, Leuven, Garant, 2002, p. 175).

internationaal-rechtelijke en grondwettelijke principes omtrent de rechten van de mens en de rechten van het kind dient te respecteren.[19] Hoewel dit principe een vanzelfsprekendheid lijkt, is deze explicitering van groot belang. Voor wat betreft het officieel onderwijs kan er geen twijfel zijn. De internationaal-rechtelijke instrumenten inzake mensenrechten moeten door hen, als overheidsinstantie, gerespecteerd worden. Voor wat betreft het vrij onderwijs is er nog discussie. De zgn. horizontale werking (rechtstreeks in de verhouding tussen burgers onderling) van internationaal-rechtelijke bepalingen hangt af van een aantal factoren. Soms wordt gesteld dat bijvoorbeeld de bepalingen van het Verdrag niet rechtstreeks op het vrij onderwijs zouden van toepassing zijn.[20] Nu ook in de rechtsleer en de rechtspraak meer en meer de idee veld wint dat grondrechten eveneens tussen particulieren spelen[21], zou met deze decretale bepaling de discussie zeker van de baan zijn. Krachtens dit ontwerp van decreet zijn alle (gesubsidieerde) onderwijsinstellingen gebonden.

Het komt ons bovendien voor dat er moeilijk tegenstrijdigheid kan zijn tussen een pedagogisch project en de rechten van het kind. Bovendien, zo een pedagogisch project strijdig zou zijn met de rechten van het kind, dienen deze laatste voorrang te krijgen. Artikel 29 van het Verdrag voorziet ondubbelzinnig het recht om onderwijs te organiseren. Dit recht moet echter uitgevoerd worden met inachtneming van de in dat artikel bepaalde principes. Eén van deze principes is het bijbrengen van respect voor de rechten van de mens.
In dit opzicht moet, in geval van strijdigheid tussen het recht onderwijs in te richten en het recht van de overheid toe te zien op de (minimale) inhoud van dit onderwijs, dit laatste recht voorrang krijgen. Het respect voor de rechten van de mens en de rechten van het kind heeft voorrang op het recht en de vrijheid onderwijs in te richten.

Á Inspraak van de minderjarige leerling

Het ontwerp van decreet geeft eveneens plaats aan de inspraakrechten van de minderjarige leerling. Als principeverklaring kan het Kinderrechtencommissariaat zich hier achter scharen. Het ontwerp van decreet geeft echter geen informatie over hoe een eventuele onenigheid tussen ouders en kind moet worden opgelost. Gezien het belang dat in het Burgerlijk recht wordt gehecht aan het ouderlijk

[19] Zie art. III.1, §2; VIII.12 en VIII.15 (CLB's).
[20] PLETINCK, B., "Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind", *Forum* 2001, nr. 5, 1013, p. 12.
[21] Zie HANSON, K., *l.c.*, p.4 (schrijft dat scholen de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en de klassieke vrijheidsrechten dienen te respecteren); HANSON, K., "Fundamentele rechten van leerlingen en het recht op toegang tot het onderwijs", *T.O.R.B.* 1998-1999, p. 332 e.v.

gezag en het feit dat de minderjarige zelf weinig rechtsmiddelen heeft, zal de eindbeslissing in de praktijk bij de ouders komen te liggen.
Bovendien is artikel 12 van het Verdrag genuanceerder, maar ook vager. Dit artikel spreekt over een passend belang dat moet worden gehecht aan de mening van het kind, rekening houdend met zijn leeftijd en rijpheid. Dit artikel is ruimer in de zin dat het geen leeftijdsgrens oplegt en, afhankelijk van de omstandigheden, een zwaarder gewicht aan de stem van de minderjarigen kan toekennen.

Dat dergelijke bepaling werd opgenomen is echter vanuit principieel oogpunt zeer belangrijk. Bovendien is het een bevestiging van de tendens om bekwaamheid aan kinderen op een steeds vroegere leeftijd toe te kennen. *In casu* werd gekozen voor de leeftijd van 12 jaar.

b.2. Mogelijkheid een inschrijving te weigeren

Een leerling die voldoet aan de door wet of decreet voorziene toelatingsvoorwaarden (bvb. leeftijd, getuigschriften) kan slechts om twee redenen geweigerd worden. Ofwel omdat de onderwijsinstelling 'vol zit' (art. III, 3, 1°), ofwel omdat de leerling gedurende één van de twee voorgaande jaren definitief werd uitgesloten. Bij deze regeling worden twee opmerkingen geformuleerd.

Het onderwijs heeft een steeds wijzigende structuur. Steeds meer gaan scholen samen door fusie of wordt er samengewerkt in scholengroepen. Het decreet voorziet alzo een regeling bij doorverwijzing ingeval een school verschillende vestigingsplaatsen heeft. Deze niveaus moeten verduidelijkt worden in dit artikel. Ten eerste is niet duidelijk of een leerling kan geweigerd worden indien de school als geheel volzet is, dan wel indien het gaat om één vestigingsplaats die volzet is. Wat gebeurt er in dit laatste geval?

Wat betreft de herinschrijving na een definitieve uitsluiting gedurende de twee voorgaande jaren wordt eveneens de mogelijkheid geboden om te weigeren. De VLOR was van oordeel dat deze bepaling sloeg op alle scholen van een bepaalde inrichtende macht. De VLOR uitte hierbij zijn bezorgdheid over het feit dat geschorste leerlingen het dan nog moeilijker zouden krijgen om opnieuw ingeschreven te worden.[22] Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat duidelijker moet gesteld worden wat de draagwijdte van deze mogelijkheid is en

[22] Advies van de Vlaamse Onderwijsraad, *Parl.St.* Vl.Parl., 2001-2002, nr. 1143/1, p. 73.

of deze eventueel niet beperkt moet worden (tot één jaar of tot een vestigingsplaats).[23]

b.3. Doorverwijzing

Á Principe

Het principiële inschrijvingsrecht kent twee uitzonderingen. Ten eerste kan een inschrijving geweigerd worden (zie hoger), ten tweede kan een leerling doorverwezen worden. Een dergelijke doorverwijzing kan slechts om twee redenen. Vooreerst indien het gaat om een leerling met een zware handicap en indien "*de draagkracht van de school onvoldoende is om tegemoet te komen aan de specifieke noden van de leerling inzake onderwijs, therapie en verzorging*". Ten tweede kan een doorverwijzing, binnen strenge marges, van leerlingen wiens thuistaal niet het Nederlands is.

Á Leerling met een zware handicap

De doorverwijzing van een leerling met een zware handicap is mogelijk. Wat een zware handicap is wordt niet gedefinieerd in het ontwerp. In de toelichting wordt dit omschreven als een "*stoornis die een zeer specifiek aanbod inzake onderwijs, verzorging en therapie vereist*". De beoordeling hiervan wordt aan de inrichtende macht overgelaten. Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat deze term te vaag is en het decreet op dit punt verduidelijking vereist.

Vanuit het uitgangspunt van inclusie in het onderwijs staat het Kinderrechtencommissariaat achter de optie om ook kinderen met een handicap een kans te geven binnen het gewone onderwijs. Het gaat hierbij echter niet enkel om een formele toegang, doch er moeten ook voldoende middelen voorhanden zijn om de gelijke kansen van het kind te garanderen. Het huidige ontwerp voorziet echter geen middelen voor deze groep. Dit zou aan bod komen in een volgend decreet. Hierdoor loopt een aanzienlijke groep echter wel het risico om verstoken te blijven van gelijke kansen (en middelen). Een school is immers verplicht in te schrijven, tenzij zij een zware handicap hebben. Verscheidene kinderen met een lichte handicap (bvb. een dyslectisch kind, een

[23] Op het eerste gezicht kan het Kinderrechtencommissariaat de interpretatie van de VLOR niet volgen. Het artikel sluit enkel een herinschrijving uit voor de *school* waar men werd geschorst. Het feit dat de VLOR deze bepaling echter ruim meent te moeten interpreteren, wil zeggen dat deze minstens moet verduidelijkt worden.

slechtziende en een kind met het Downsyndroom) kunnen de draagkracht van de school evenwel al te boven gaan, omdat hiervoor niet in de nodige middelen wordt voorzien. Hiervan zullen uiteindelijk de kinderen het slachtoffer zijn, gezien zij verstoken blijven van aangepast onderwijs.

Hiermee wil het Kinderrechtencommissariaat niet pleiten voor een ruimere weigeringsmogelijkheid. Het inschrijvingsrecht is, zoals reeds gezegd, de basisvereiste voor een gelijke kansenbeleid. Wel is het Kinderrechtencommissariaat van oordeel dat er snel werk moet gemaakt worden van een decretaal ondersteuningskader voor deze groep.

Á Leerling wiens thuistaal niet het Nederlands is

Eerder uitte het Kinderrechtencommissariaat reeds principiële bezwaren bij de mogelijkheid leerlingen te weigeren op basis van etnische origine.[24] Deze principiële bedenkingen blijven ook bestaan bij de in dit ontwerp van decreet voorziene mogelijkheid om over te gaan tot doorverwijzing. Het blijft immers een discriminatie om bepaalde personen door te verwijzen naar een andere school omdat op de school in kwestie de bovengrens zou bereikt zijn. Deze maatregel blijft stigmatiserend.

Hoe dan ook, het Kinderrechtencommissariaat stelt een aanzienlijke vooruitgang vast in vergelijking met de non-discriminatieverklaring. Ten eerste al omdat deze regels niet vrijblijvend zijn en gekoppeld worden aan een inschrijvingsrecht. Bovendien wordt afgestapt van het etnische criterium en wordt een relevanter criterium gebezigd: de thuistaal. Het criterium is relevanter omdat er een band is tussen schoolse achterstand en het niet beheersen van de onderwijstaal. Bovendien is dit criterium een stuk minder 'kwetsend' dan het etnische criterium. Tenslotte worden strikte voorwaarden en een strikte procedure voorzien om van deze doorverwijzing te kunnen gebruikmaken. Deze voorwaarden worden door het Kinderrechtencommissariaat positief onthaald omdat ze tot doel hebben die onderwijsinstellingen te beschermen die dit nodig hebben. De zgn. 'witte scholen' zullen zich niet hierop kunnen beroepen, multiculturele scholen of 'zwarte scholen' wel. Bovendien kunnen scholen een doorverwijzing niet als makkelijkheidsoplossing gebruiken. Ze moeten immers bewijzen dat ze wel degelijk een op de anderstaligen gericht beleid uitbouwen.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft evenwel enkele bedenkingen bij de uitgewerkte regeling. Een eerste opmerking betreft het werkingsgebied van de

[24] Aanbeveling betreffende de non-discriminatieverklaring in het onderwijs, *Parl.St.* Vl.Parl., 1999-2000, nr. 220/1, p. 15-16.

lokale overlegplatforms. Een tweede opmerking slaat op een tussenkomst in de vervoerskosten na een doorverwijzing.

De doorverwijzing is mogelijk indien de relatieve aanwezigheid van anderstaligen in de school meer dan 20 % bedraagt en deze ten minste 10 % hoger ligt dan het gemiddelde van het werkingsgebied van het lokale overlegplatform (art. III.4, 2°). Dit werkingsgebied is in beginsel de gemeente (art. IV.2, §1). De regering kan hiervan afwijken. Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat een dergelijke afwijking in een aantal gevallen zeker aangewezen is. Ten eerste kan het zijn dat de werking van lokale overlegplatforms in het gedrang wordt gebracht indien alle directies van scholen gelegen in grote gemeenten hieraan moeten deelnemen. Bovendien is het aangewezen de relatieve aanwezigheid van anderstalige leerlingen soms te berekenen op het niveau van delen van de gemeente. In gemeenten met zgn. concentratiebuurten is dit zo. Het gemeentelijk gemiddelde zal immers dan een heel stuk lager liggen dan het gemiddelde binnen een bepaald district. Daardoor zal een school sneller boven die 10 % (gerelateerd aan de gemeente) komen waardoor er sneller zal kunnen doorverwezen worden. Zeker voor wat betreft het basisonderwijs is het de bedoeling dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis school kunnen lopen. De kans dat kinderen naar de andere kant van de gemeente worden gestuurd, moet dan ook tot een minimum beperkt worden. Het Kinderrechtencommissariaat roept de Vlaamse regering dan ook op om, zeker voor wat betreft het basisonderwijs, van deze mogelijkheid snel gebruik te maken.

Ten tweede is het Kinderrechtencommissariaat van oordeel dat een koppeling moet gemaakt worden met de wetgeving die tussenkomsten voorziet in de vervoerskosten. Principieel heeft iedereen recht naar een school van keuze te gaan gelegen binnen een redelijke afstand van de woonplaats (4 km., zie art. 25 van het Decreet Basisonderwijs). Deze regeling zou uitgebreid moeten worden tot die situaties waar gedwongen of vrijwillig wordt overgegaan tot een doorverwijzing.

Á Afsluitende opmerkingen

Hoewel het ons voorkomt dat een doorverwijzing, binnen de enge grenzen getrokken door dit ontwerp van decreet, geoorloofd kan zijn, kan een dergelijk optreden echter door de betrokkenen als negatief en discriminerend worden

ervaren.[25] Dit kan voorkomen worden indien de betrokken onderwijsinstellingen rekening houden met de gevoeligheid van het dossier. Het decreet kan vanzelfsprekend slechts formele waarborgen voorzien, nl. motiveringsplicht, termijnen, … Het is aan de betrokken onderwijsactoren om dit op een dergelijke manier aan te pakken dat de ouders en de leerling niet het gevoel krijgen gediscrimineerd te worden. De nodige voorzichtigheid kan aan den dag worden gelegd bij het overbrengen van de boodschap.

Bovendien kan het Kinderrechtencommissariaat begrip opbrengen voor de kritiek van o.m. organisaties voor allochtonen dat hiermee eens te meer de allochtone leerling wordt geproblematiseerd.[26] Het ontwerp van decreet is echter een immense principiële stap vooruit in vergelijking met de huidige situatie. Bovendien moet dit decreet worden gezien als een eerste stap in een decretaal verankerd gelijke onderwijskansenbeleid.

c. Lokale overlegplatforms inzake gelijke onderwijskansen en de Commissie inzake leerlingenrechten

Het ontwerp van decreet inzake gelijke onderwijskansen voorziet in de oprichting van verschillende organen. Het gaat om de lokale overlegplatforms en de Commissie inzake leerlingenrechten. De lokale overlegplatforms werken in beginsel op gemeentelijk niveau. Hierover maakten we hoger reeds een opmerking. Het zou aangewezen zijn in bepaalde grote gemeenten kleinere werkingssferen te voorzien.

Artikel IV.3, §1 geeft een lijst van deelnemers aan deze overlegplatformen. De laatste alinea van deze bepaling voorziet echter dat het overlegplatform reeds geldig is samengesteld indien bepaalde deelnemers vertegenwoordigd zijn. Deze 'verplichte' deelnemers zijn de directies en inrichtende machten van de betrokken scholen en CLB's (1° t.e.m. 3°). Het Kinderrechtencommissariaat

---

[25] Zie LEMAN, J., "Tussen toelatings- en spreidingsbeleid. Een visie van binnenuit op de non-discriminatieverklaring en de plaats van het OETC", in LEMAN, J. (red.), *Moedertaalonderwijs bij allochtonen. Geïntegreerd onderwijs in de eigen taal en cultuur*, Leuven, Acco, 1999, p. 146-147 en LEMAN, J., "Historiek, kritiek en mogelijke toekomst van de non-discriminatieverklaring (NDV) in het onderwijs van de Vlaamse gemeenschap", in HERMANS, P., HOORNAERT, J. en TIMMERMAN, C. (red.), *Allochtone jongeren in het onderwijs. Een multidisciplinair perspectief*, Leuven, Garant, 2002, p. 170 en 179.

[26] Zie de Persmededeling van het Vlaams Minderhedencentrum en het Forum van organisaties etnisch-culturele minderheden.
Vgl. LEMAN, J., "Historiek, kritiek en mogelijke toekomst van de non-discriminatieverklaring (NDV) in het onderwijs van de Vlaamse gemeenschap", in HERMANS, P., HOORNAERT, J. en TIMMERMAN, C. (red.), *Allochtone jongeren in het onderwijs. Een multidisciplinair perspectief*, Leuven, Garant, 2002, p. 170.

maakt zich zorgen over het feit dat enkel deze directies verplicht deel uit maken van de lokale overlegplatforms. Dit zou willen zeggen dat deze platforms geldig zouden samengesteld zijn indien er geen vertegenwoordiger is van organisaties van etnisch-culturele minderheden, kansarmen of van een integratiedienst of een leerlingenraad. Het betreft hier juist diegenen waar dit ontwerp van decreet om draait. De betreffende alinea zou dan ook in de volgende zin moeten aangepast worden:

> "*Bij gebrek aan in het eerste lid, 4°, 5°, 7° en 11° bedoelde kandidaat-participanten is het lokaal overlegplatform rechtsgeldig samengesteld*"

Bij de Commissie inzake leerlingenrechten wordt voorzien dat minstens twee leden een bijzondere kennis of verdienste op het vlak van de "*kinderrechtenbescherming*" moeten hebben (IV.7, §1). Deze term zou beter kunnen gewijzigd worden door "*kinderrechten*". De term dekt dezelfde lading, is eenvoudiger en heeft een duidelijke betekenis.

Het Kinderrechtencommissariaat is bovendien verheugd dat het lidmaatschap van een inrichtende macht of CLB (uitzondering voor hoger onderwijs) onverenigbaar is met een mandaat in de Commissie inzake leerlingenrechten (zie art. IV.7, §2, 2de al., 3°). Vroeger werd immers reeds gemeld dat het feit dat een vertegenwoordiger van de onderwijskoepels deel uit maakt van de Beobemi problematisch is voor bepaalde klagers.[27] Lid zijn van een instantie die klachten behandeld en tegelijk lid zijn van de instantie waartegen klacht wordt ingediend, kan bezwaarlijk (een schijn van) onpartijdigheid geven.

d. Geïntegreerd ondersteuningsaanbod

De rest van het ontwerp van decreet is uitgetrokken voor het ondersteuningsaanbod en tijdelijke projecten. In dit onderdeel worden de voorwaarden bepaald voor het toekennen van bepaalde extra middelen.

In het algemeen wil het Kinderrechtencommissariaat hier zijn bezorgdheid uiten over de **omvang van deze middelen**. Een effectief gelijke onderwijskansenbeleid staat of valt immers met de middelen die hiervoor vrijgemaakt worden. Een principieel inschrijvingsrecht is een eerste stap. Voor kinderen met mindere onderwijskansen moeten bovendien extra middelen voorzien worden zodat ook zij hun onderwijskansen kunnen waarmaken. Hierover rept het ontwerp van decreet

---

[27] Aanbeveling betreffende de non-discriminatieverklaring in het onderwijs, *Parl.St.* Vl.Parl., 1999-2000, nr. 220/1, p. 17.

echter met geen woord, zodat het niet mogelijk is zicht te krijgen op dit aspect van het toekomstige beleid.

Bovendien maakt het Kinderrechtencommissariaat zich zorgen over het feit dat de principes en middelen voor het inclusief onderwijs achterop hinken. Huidig ontwerp van decreet voorziet immers ook een principieel toegangsrecht voor leerlingen die niet onder de specifiek voorziene doelgroepen vallen, maar wel in aanmerking komen voor inclusief onderwijs. Welke middelen zullen voorzien worden om te zorgen dat ook deze leerlingen een gepaste opvang en opleiding krijgen? (zie hoger).

Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat de opname van tijdelijke projecten (buitengewoon onderwijs) binnen het gelijke kansendecreet geen uitstel betekent van het realiseren van **een onderwijs op maat voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften**.[28]
Als de doelstelling inderdaad is om integratie in het gewoon onderwijs te bewerkstellingen, dan kan men zich de vraag stellen waarom er een beperking dient ingevoerd te worden tot de types 1, 3 en/of 8, en de opleidingsvormen 3 en 4. De exclusie van andere types en opleidingsvormen verhindert de uitbouw van good practices in de samenwerking tussen gewoon en buitengewoon onderwijs. Immers, als de samenwerking gebaseerd is op experimentele initiatieven moet men o.i. de mogelijkheid bieden om dit ook uit te bouwen voor alle types van buitengewoon onderwijs en voor alle opleidingsvormen.
Bovendien wordt met het voorliggend ontwerp van decreet (binnen de modaliteiten rond het inschrijvingsrecht) net de mogelijkheid geboden aan leerlingen met diverse specifieke onderwijsleerbehoeften (bijv. kinderen met beperkte visuele handicap, met een beperkte motorische stoornis, met een licht mentale handicap, enz.) zich aan te bieden bij een gewone school. Het zou spijtig zijn als die scholen geen beroep zouden kunnen doen op deze tijdelijke projecten om op experimentele basis op zoek te gaan naar een aanbod op maat voor deze leerlingen.

Wat betreft de **gelijke kansenindicatoren** valt onmiddellijk het inhoudelijke verschil op tussen de indicatoren voor het basisonderwijs en de 1ste graad van het secundair onderwijs en de indicatoren voor de 2de en 3de graad secundair onderwijs. Ofschoon de toelichting verwijst naar kwalitatief hoogstaand onderzoek ter zake, drukt het Kinderrechtencommissariaat toch zijn verwondering uit over de grote inhoudelijke accentverschuiving van de indicatoren. De indicatoren voor het basisonderwijs en de 1ste graad secundair

[28] We verwijzen hier naar de discussietekst 'Maatwerk in samenspraak', *Parl.St.* Vl.Parl., 2001-2002, nr. 1088/1.

onderwijs zijn volledig contextgericht (inkomensgraad, anderstaligheid en thuisloosheid), terwijl de andere indicatoren duidelijker leerling-gericht zijn (leerachterstand, neveninstromer, onthaalonderwijs). Hoewel bepaalde contextfactoren een voorspellende waarde hebben, is de indicator 'schoolse achterstand' toch een erg belangrijke harde factor die bij voorkeur vroegtijdig aangegrepen wordt als indicatie voor ondersteunende maatregelen. Volgens het Kinderrechtencommissariaat dient in het basisonderwijs deze preventieve en begeleidende taak reeds opgenomen te kunnen worden.

3. ADVIES VAN HET KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

- Het Kinderrechtencommissariaat vindt het zeer positief dat nu ondubbelzinnig in een decreet wordt opgenomen dat er een recht op inschrijving is en onderwijsinstellingen gebonden zijn door de internationale verdragen inzake mensen- en kinderrechten. In globo beoordeelt het Kinderrechtencommissariaat dit ontwerp van decreet dan ook positief.
- Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat in art. II.1, 9° de definiëring van 'ouders' moet worden verduidelijkt.
- Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat in punt 16 van artikel II.1 de term 'thuisloos' door een neutralere omschrijving moet vervangen worden. Men zou dit kunnen vervangen door "*kinderen die tijdelijk of permanent buiten het eigen gezinsverband opgenomen zijn*".
- Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat duidelijker moet worden gesteld wat de draagwijdte is van de mogelijkheid om een leerling te weigeren die eerder werd geschorst in de school.
- Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat de term 'zware handicap', als mogelijkheid om door te verwijzen, duidelijker moet gedefinieerd worden.
- Het Kinderrechtencommissariaat roept de regering op om snel en waar nodig af te wijken van de gemeente als werkingsgebied voor de lokale overlegplatforms.
- Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat er in een tussenkomst in de vervoerskosten moet worden voorzien voor leerlingen die vrijwillig of gedwongen worden doorverwezen op basis van dit decreet.
- Artikel IV.3, §1 moet in die zin aangepast worden dat vertegenwoordigers van de personen om wie het draait (organisaties van etnisch-culturele minderheden, kansarmen of van een integratiedienst of een leerlingenraad) zeker aanwezig zijn in de lokale overlegplatforms.
- In art. IV.7, §1 dient de term 'kinderrechtenbescherming' vervangen te worden door 'kinderrechten'.
- Het Kinderrechtencommissariaat uit zijn bezorgdheid over de middelen die ter beschikking van het gelijke onderwijskansenbeleid zullen komen. Met deze middelen staat of valt dit beleid.
- Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat er snel werk zal gemaakt worden van een regeling voor inclusief onderwijs.

Ankie Vandekerckhove.
Kinderrechtencommissaris
Mei 2002